

[Handelsministeren.]

at jeg er enig med det ærede Medlem Hr. Christiani i, at det er afgjort, at man ikke kan lægge en Kartoffelmelsfabrik paa et Sted, der ikke ligger lige ved rigeligt Vand og blødt Vand. Det kan ikke nytte, at vi ikke vil tage de tekniske Hensyn, som nødvendigvis maa tages. Derfor maa Kartoffelmelsfabrikkerne alle lægges paa Steder, hvor der er rindende Vand, Aaløb.

Der er anstillet Betragtninger over, hvilken Urimelighed det vilde være, at Kartoffelmelet kan blive dyrere ved en Foranstaltning som den foreslaaede. Det maa altsaa være Meningens hos de ærede Medlemmer, der nu gaar imod denne Ordning ud fra den Betragtning, at Melet maa ikke koste det, som Melet vil komme til at koste, naar man yder Landmændene 3 Kr. for en Tønde Kartoffler. Spørgsmaalet bliver saa: Er de 3 Kr. for meget eller for lidt? De paagældende maa mene, at Landmændene ikke skal have 3 Kr. for en Tønde Kartoffler. Der er jo kun et Enten-Eller her. Enten vil man gaa ind i Produktionen, eller ogsaa vil man det ikke. Enten vil man gaa ind i denne Understøttelse af den hjemlige Produktion, eller ogsaa vil man det ikke. (*Hans Hansen [Rørby]*: Saa undlader man det). Ja, saa undlader man det; men det, der saa vil ske, er, at Udlandet dumper den paagældende Vare ind i Landet. Det er netop sket i de senere Aar. De Priser, man har solgt Kartoffelmel til her i Landet, har ikke været de Priser, Kartoffelmel har kunnet produceres til i de Lande, hvorfra det er kommet; det er oplagt.

Men saa bliver Spørgsmaalet, om man fortsat vil se paa, at Udlandet aflæsser sine Varer hos os og samtidig spærrer for vore Varer. At leve kun af sig selv i en saadan Situation i det lange Løb er uholdbart. Danmark har ikke ved Foranstaltninger indledet den Aktion, her er Tale om, vi har ikke villet lukke os ude fra Omverdenen. Det er Omverdenen, det er andre Lande, der ved deres Forholdsregler tvinger os ind i de Forhold, her er Tale om, og her i dette Tilfælde, hvor Talen er om at dyrke de magreste Jorder i Danmark, er Forholdet ikke det, at man kan sige til de paagældende Mennesker: I kan dyrke noget andet, etablere en anden Drift paa jeres Jord. Det kan de ikke, de kan ikke sælge deres Kreaturer, Smørret vil ogsaa, efter alt hvad der ligger oplyst for os, blive kontingenteret eller fortoldet, saa det bliver vanskeligere at komme af med det. Vi ved endvidere, at Svineproduktionen er

kontingenteret. Er der saa andet at gøre end at lægge sig stille til at dø eller prøve paa at leve sit eget Liv i videst muligt Omfang? Der er ingen Vej udenom, enten eller.

Men jeg forstaaer altsaa, at det ærede Medlem Hr. Hans Hansen (Rørby), og hvem der snakker paa lige Linie med ham, mener, at 3 Kr. pr. Tønde Kartoffler er for meget; det maa man ikke give den fattige Hededyrker, han maa ikke faa saa meget for sine Kartoffler. Han maa efter deres Opfattelse overhovedet ikke faa noget, for der maa ikke levnes ham Mulighed for at dyrke en Vare, han kan afsætte. Det er deres Politik, Konsekvensen af deres Politik. Men hvis man førte det videre, hvis man sagde: Vi vil overhovedet ikke beskytte noget som helst indenfor vore Grænser, de skal være aabne for enhver Art Indførsel lige meget til hvilken Pris, saa bliver Resultatet til syvende og sidst fuldkommen økonomisk Ruin for Danmark. At de Herrer ikke kan forstaa det, er en Sag for sig; det er der formentlig ikke noget at gøre ved. Jeg har forgæves nu i lang Tid spejdet efter en fornuftig Betragtning fra den Side. Jeg tror ikke, den kan fremføres, den har ikke været til Stede hidtil, og den kommer vist heller ikke i Fremtiden, i hvert Fald ikke efter hvad man hører nu. Vi maa tage det Forhold, som det er, og se at klare os uden deres Tilslutning.

De kan da formentlig heller ikke mene, at den Løn, der bydes Arbejderne, der passer Kartoffelmarkerne, er for stor, hvis man overhovedet engagerer Lønarbejdere til det. I de fleste Tilfælde vil det vel blive Husmænd og smaa Gaardmænd, som selv passer Jorden og dyrker Kartofflerne, der kommer til at blive Leverandører; men i nogle Tilfælde kan det vel blive en større Landmand, og saa maa han vel have nogen Hjælp, og naar man ser, hvad der betales paa Landet i Arbejdsløn, maa man vel indrømme, at det, som gives for Arbejde, ikke kan være stort mindre, end det er, medmindre de paagældende skal have offentlig Understøttelse for overhovedet at kunne leve. Og de Arbejdere, som er i Fabrikkerne, eller kan ventes at komme ind i Fabrikkerne, kan vel heller ikke have væsentlig mindre. Spørgsmaalet bliver altsaa i Virkeligheden dette, om vi skal opgive Produktionen eller sørge for, at den bliver mulig med den Hjælp, Staten er i Stand til at yde.

Det ærede Medlem Hr. A. Svensson talte for, at en af Fabrikkerne skulde ligge i Sønderjylland. Derom har jeg allerede udtalt mig. Jeg maa være uenig med det